

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

RECEP KOLBASAR BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/5042

Karar Tarihi : 26/12/2017

Başkan : Burhan ÜSTÜN

Üyeler : Hicabi DURSUN

Kadir ÖZKAYA

Rıdvan GÜLEÇ

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Raportör : Murat İter DEVECİ

Başvurucu : Recep KOLBASAR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; idarenin kusuru neticesinde tutuklulukta intihar olayının meydana gelmesi ve bu ölüm olayına ilişkin etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi nedenleriyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 10/4/2014 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden temin edilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucunun kardeşi F.K., kasten öldürmek suçundan 12/5/2008 tarihinde tutuklanmış ve bu karar nedeniyle Sakarya L tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) tutulmaya başlanmıştır.

10. F.K., Sakarya Yenikent Devlet Hastanesi Psikiyatri Polikliniğinde 22/5/2008 tarihinde muayene edilmiş; psikotik özellikli duygudurum bozukluğu tanısıyla kendisine bazı ilaçlar reçete edilmiştir.

11. 6/6/2008 tarihinde F.K., Devlet Hastanesince, madde kullanımına bağlı psikotik bozukluk tanısıyla Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesine (Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesi) sevk edilmiştir.

12. Akıl hastası olup olmadığının tespiti için Sakarya 1. Sulh Ceza Mahkemesinin 12/5/2008 tarihli kararıyla F.K.nın üç hafta gözlem altına alınmasına karar verilmesi ve söz konusu sürenin Sakarya 2. Sulh Ceza Mahkemesinin 30/7/2008 tarihli kararıyla üç hafta uzatılması nedenleriyle -daha önceki sevklerle de uygun olarak-F.K. 27/6/2008 ile 13/8/2008 tarihleri arasında Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde kalmıştır.

Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesi tarafından düzenlenen 13/8/2008 tarihli raporda; F.K.nın psikiyatrik değerlendirmede sorulara cevap vermediği, iletişime geçmediği, kendisinde madde yoksunluğu bulgusunun olmadığı, antipsikotik tedavi sonucu düzelme olmadığı belirtilmiştir. Raporda ayrıca F.K.nın ilk kez 6/8/2008 tarihinde iletişime geçtiği ve "suçu işlemediğini ancak cezadan kurtulmak amacıyla istemli olarak gözlem boyunca konuşmadığını" beyan ettiği hususlarına yer verilmiştir. Raporda, F.K.nın yedi sekiz yıldır uyuşturucu ve uyarıcı haplar kullandığı, üç dört yıldır sokaklarda yaşadığı, kendi kendine konuşmak ve içine ilaç katıldığını söyleyerek yemek yememek gibi davranışlarının bulunduğu, bir süre Balıklı Rum Hastanesinde ve NP İstanbul Hastanesinde madde bağımlılığı ve psikotik bozukluk tanısıyla yatarak tedavi gördüğü ifade edilmiş; ceza sorumluluğunu etkileyecek nitelikte herhangi bir akıl hastalığı veya zayıflığının bulunmadığı belirtilmiştir.

13. 12/9/2008 tarihinde Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Polikliniğinde muayene edilen F.K.ya antisosyal kişilik bozukluğu ve bipolar bozukluk tanısı konmuş ve bazı ilaçlar reçete edilmiştir. Reçetenin tanıyla ilgili kısmında karışık madde kullanımından söz edilmiştir.

14. F.K. 15/12/2008 tarihinde saat 15.30 sıralarında her iki bileğini kesmiş, Ceza İnfaz Kurumu revirinde yapılan ilk müdahale sonrasında Sakarya Toyotasa Acil Yardım Hastanesine sevk edilmiştir. Bu Hastane tarafından düzenlenen 15/12/2008 tarihli adli raporda; sağ ve sol el bileklerde 2-3 cm cilt ve cilt altı doku kesilerinin mevcut olduğu, sağ el radial arter kesisi şüphesinin bulunduğu ve hayati tehlikesinin mevcut olmadığı belirtilmiştir.

15. F.K. ile aynı koşutta kalan A.G., N.Y.H. ve S.E. Ceza İnfaz Kurumuna yazdıkları 15/12/2008 tarihli dilekçeler ile kendilerini tedirgin ettiği gerekçesiyle F.K.nın koşullarından alınmasını talep etmişlerdir.

16. Ceza İnfaz Kurumu hekimince Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edilen F.K., 15/12/2008 tarihinde bileklerini keserek intihara teşebbüs ettiği gerekçesiyle 16/12/2008 tarihinde Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesine yeniden sevk edilmiştir.

17. F.K. 16/12/2008 tarihinde F Blok 6 üst koğuşunda tek kişilik 8 numaralı odaya konmuştur.

18. Üzerinde ismi ve imzası bulunan 16/12/2008 tarihli ihtiyaç istem fişine göre F.K. on paket sigara, bir adet çakmak, çamaşır ipi, beş adet tıraş bıçağı, bir adet sabun ile beş litre su talep etmiş; aynı tarihli kasa fişine göre talep edilen malzemeler F.K.ya temin edilmiştir.

19. Üzerinde ismi ve imzası bulunan 17/12/2008 tarihli ihtiyaç istem fişine göre F.K.; çöp poşeti, çay, şeker, bulaşık deterjanı, bulaşık süngeri, bir kaşık, bir çatal ile iki tabak talep etmiştir.

20. 17/12/2008 tarihinde saat 01.00 sıralarında F-6 koğuşunun acil butonuna basılması üzerine ilgili koğuşa giden infaz koruma memurları; koğuştaki bulunanlardan F.K.nın kaldığı 8 numaralı odadan yüksek sesli müzik geldiğini, odanın kapısının kapalı olduğunu ve odadaki dolabın açık olan kapısının oda kapısını kapatması nedeniyle oda içinin dışarıdan görülemediğini fark etmişlerdir. 8 numaralı odaya yönelen infaz koruma memurları, F.K.yı her iki kolundan ve ayaklarından, ağzı çarşaf veya mendil parçasıyla enseye doğru bağlanmış bir hâldeyken kendisini çamaşır ipiyle pencere demirine asılı vaziyette görmüşlerdir. Yapılan kontrolde F.K.nın teninin soğuk olduğu ve kalbinin atmadığı tespit edilmiştir.

21. 17/12/2008 tarihinde saat 02.00 sıralarında Ferizli Cumhuriyet savcısı Ceza İnfaz Kurumu görevlilerince aranmış ve ölüm olayından haberdar edilmiştir. Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığınca olayla ilgili derhâl soruşturma başlatılmış, Cumhuriyet savcısına olay yeri hemen incelenmiş ve akabinde ölü muayene işlemi yapılmıştır.

Olay yeri inceleme ve ölü muayene işlemlerine ilişkin tutulan ölü muayene tutanağında olay yeri şu şekilde tarif edilmiştir:

"Görevli memurlar eşliğinde ölenin bulunduğu F blok 6-üst koğuşuna gelindi. Ölenin 8 nolu odada olduğunun bildirilmesi üzerine odaya girildi. Oda L biçiminde girişi 1x3 ebadında giriş kısmı, 3x3 ebadında odada olup girişin sol tarafında tuvalet giriş kapısı bulunmakta, yine girişte sağ tarafta üç adet mavi naylon poşet içerisinde ölene ait olduğu değerlendirilen özel eşyaları mevcut, keza girişte demirden tek kapılı yaklaşık 2 metre boyunda dolap mevcut, ölenin girişin tam karşısında bulunan pencere demir parmaklığına asılı vaziyette olduğu görüldü. Asının yarım ası olduğu, ölenin ayaklarının yere basar vaziyette bulunduğu, ölenin ağızına çorap sokulmuş ve bandajla kafa arkasından bağlanmış vaziyette olduğu görüldü. Pencere camının açık olduğu pencerenin hemen altında bulunan kalorifer peteğine yaslanmış vaziyette ölenin bulunduğu, ölenin kendisini çamaşır ipiyle ayaklarından birbirine bağladığı ve daha sonra da bu ipi petek girişine bağladığı, keza ellerini de aynı çamaşır ipinin parçasıyla birbirine bağladığı, ipin bir kısmını pantolonun düğme giriş deliğinden geçirerek ellerini buraya sabitlediği görüldü. Şahsın boynundan kırmızı çamaşır ipiyle kendisini pencere demir parmaklıklarına astığı tespit edildi. Şahsın giyiniş vaziyette olduğu, üzerinde kazak bulunduğu, kazak kollarının hafifçe kaldırılması sonucu şahsın her iki el bileğinde sarı bezinin bulunduğu, sarı bezlerinde kanların bulunduğu tespit edildi. Oda içerisinde yapılan gözlemlerde yatağın üzerinde L. marka sigara paketi, dolu çay bardağı, ihtiyaç istem fişi adlı kağıt parçası olduğu görüldü. Girişte yerde bulunan mavi torbalar içerisine bakıldığında zati eşyalarının ayakkabı ve giysilerin olduğu, çeşitli belgelerle birlikte mektupların bulunduğu anlaşıldı. Delil olabileceği düşünülmek üzere refakate alındı. Keza odaya ait tuvalet ve banyo bölümünde yerde şahsın kendisini asmış olduğu çamaşır ipinin 15-20 cm.lik bir parçasına rastlandı. Odada radyonun çalmakta olduğu anlaşıldı. Yatağın baş ucunda yere dayanmış vaziyette floresan lambanın bulunduğu, bunun iç taraftaki

bölmenin tavanından sökülmüş olabileceği tespit edildi. Bunun haricinde odada olaya ilişkin başka bir bulguya rastlanmadı. Söz konusu F blok 6-üst koğuşta 5 tane odanın ve bu odaların kullanımında olan bir koridorun olduğu görüldü. Kamera kayıtlarının ortak kullanım olan bu bölümü kayda aldığı, odaları ayrıca kayda almadığı tespit edildi. Sakarya İl Jandarma Komutanlığı Olay Yeri İnceleme ekiplerinin olay yerine gelmesini müteakip gerekli araştırma inceleme ve kayıt işlemleri için talimat verildi."

Ölü muayene işleminde hazır bulunan Doktor O.E., hyoid kemiği üzerinde muhtemel çökme ve kırktan, ipin temas ettiği bölgelerdeki çökmeden, telem izinin varlığından, sağ ve sol kol bilek bölgelerinin iç kısmındaki 5 cm uzunluğundaki kesiler ile bu kesiler üzerindeki dört adet cilt sütüründen (dikişler) söz etmiş; ölümün 2 ila 4 saat önce meydana geldiğini ifade etmiş ve kesin ölüm sebebinin tespiti için otopsi işlemi yapılması gerektiğini beyan etmiştir. Bunun üzerine Cumhuriyet savcısı, F.K.nın cesedinin otopsi işlemi yapılmak üzere Adli Tıp Kurumuna gönderilmesine karar vermiştir. Ölü muayene tutanağına göre ölü muayene işlemi 05.45'te sona ermiştir.

22. Nöbetçi Ferizli Cumhuriyet savcısının talebi ile Olay Yeri İnceleme Biriminde çalışan kolluk görevlilerince tanzim edilen 18/12/2008 tarihli raporda olay yeri ayrıntılı olarak tarif edilmiştir. Ayrıca F.K.nın pencerenin demir parmaklıklara elleri ve kolları bağlı hâlde asılı vaziyette bulunduğu, elleri ve ayaklarının birbirine çamaşır ipiyle bağlı olduğu, ellerindeki ipin pantolon düğmesine, ayaklarındaki ipin kalorifer peteğine bağlı olduğu, aynı çamaşır ipinin boyuna geçirilip pencerenin demir parmaklığına bağlandığı, F.K.nın ağzının bir çift krem renkli birbirine geçirilmiş çorap ile kapatıldığı ve çorabın kafadan sarılan bandaj ile tutturulduğu, F.K.nın her iki ayağının da yere temas ettiği, her iki elin vücudun ön tarafında, avuç içleri içeri doğru bakacak surette yumruk vaziyetinde olduğu belirtilmiştir. Raporda; taban ile asıda kullanılan ipin demire bağlandığı yerin mesafesinin 1 metre 95 santimetre, taban ile F.K.nın kafası arasındaki mesafenin ise 1 metre 45 santimetre olduğu da ifade edilmiştir. Olay Yeri İnceleme Birimi ek olarak olay yerinin krokisini çizmiş ve olay yerinin fotoğraflarını çekmiştir.

23. Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığı 18/12/2008 tarihinde İnfaz Koruma Memuru H.Ş., T.Ö. ve C.G.nin tanık sıfatıyla ifadelerini almıştır.

[H.Ş.]: *"...Olay günü esas olarak F blok nöbetçisiydim, ancak C blokta arkadaş olmadığı için oraya bakıyordum. Nöbetler gece 20.00'den ertesi gün 08.00'a kadar devam eder. Saat gece bir gibi butona basıldı, biz de elektronik numaratorë baktığımızda uyarının F 6 üst koğuşundan geldiğini gördük. Oranın görevlisi olan memur [R.T.] uyarı gelen koğuşa gitti, Ben de kamera monitörüne giderek olayı anlamaya çalıştım. Ve monitörden onun hızla koşarak geriye geldiğini gördüm. Ben de monitörden dışarı çıktım. Arkadaşım bana bağırarak adam kendini asmış diye bağırdı. Bunun üzerine başmemura ulaşmaya çalıştım, merkezdeki arkadasa bildirdik. Diğer arkadaşlarda gelmeye başlayınca olay yerine gittik. Olay yerine ben, [R.T.], [T.Ö.] ve [C.G.] vardık. Koğuşta görevli memur arkadaş [R.T.] oda kapısını açtı ve birlikte içeri girdik. Koridor dar olduğu için ben arkadan girdim ve şahsın karşı pencere camuna kendini asmış olduğunu gördüm, belki yaşıyordu diye ben nabzını yokladım, yasamadığını anladım ve durumunu bozmadan ilgili yerlere haber verdik. Biz saat 01.00 gibi butona basılma anına kadar herhangi bir olayla karşılaşmadık. Gürültü, ses veya sorun*

duymadık. Bu şahıs benim nöbetim anında da bileklerini keserek intihar girişiminde bulunmuştu, cezaevi tabibi olaya müdahale edip hastaneye gönderdiğinde kendisine ben nezaret etmiştim. Orada ameliyata alındı, 1,5 saat gibi ameliyatı sürdü. Ben nöbetim bitene kadar yanında kaldım. Saat akşam sekiz olunca nöbetim bitince de hastaneden ayrılmıştım. Daha sonra taburcu olduğunda önceki kaldığı E 5 koğusuna değil, benim görevli olduğum F 6 üst koğusuna verilmişti. O günde girişi yapılmış. Biz den önce girişi yapılmış. Olay günü de hasta kurum psikoloğuyla görüştüğünü ben haricen biliyorum..."

[T.Ö.]: "...[A]ynı zamanda vardiya sorumlusuyum, olay günü de nöbetçiydim, aksam saat 20.00 de nöbete girdim, sayımları aldık. Ben nöbeti aldıktan sonra F 6-üst koğusunda butona basılmasa kadar herhangi bir ters durum yaşanmamıştı, bize hiçbir şey intikal etmedi, ta ki ben saat 00.40 civarında bayanlar koğuşundaki bir sorunla ilgilenirken oradan görevli arkadaşlar F 6 üst koğuşundan butona basıldığını orada bir sorun olduğunu bana söylediler. Ben de olay yerine gittim. Olay yerinde bulunan diğer görevli arkadaşlarım [C.G.], [H.Ş.], [R.T.] ile birlikte odanın kapısını açtık, odada bulunan dolap kapısı açılmıştı, karşı tarafı görmeyi engelliyordu, oda karanlıktı, odanın içerisinde yüksek sesle radyo çalıyordu, biz dolap kapısını kapattığımızda tam giriş kapısının karşısında şahsın kendisini pencere demirlerine asarak intihar ettiğini gördük. Durumu yetkili birimlere haber verdik. Ve bize göstermiş olduğunuz tutanağı hep birlikte tanzim ettik. Ben bildiğim kadarıyla bu şahıs birkaç gün önce de bileklerini keserek intihar girişiminde bulunmuş; hastaneye sevki yapılmıştı. Psikolojik sonuçları olduğunu da duymuştuk..."

[C.G.]: "...Olay günü E blok nöbetçisiydim. Görevli arkadaş [H.] bey butona basıldığını söyledi, bizde sorduğumuzda F 6 üst bloğundan basıldığını söyledi, orada görevli arkadaş [R.T.] gitti, bize orada bir durum olduğunu bağırarak söyledi. Biz de yanına gittik, olayın olduğu yere geldik. Toplam dört kişi ben, [T.Ö.], [R.T.] ve [H.Ş.] olmak üzere oradaydık, [R.] Bey oda kapısını açtı, hep birlikte odadan içeri girdik, dolap kapısı karşı tarafın görünmesini engeller biçimdeydi, odada müzik çalıyordu ve odanın iç tarafı karanlık ve loştu, dolap kapısını kapattığımızda şahsın karşı pencerede kendini demirlere asılı olduğunu gördük. Nabzına [H.] bey yanlış bilmiyorsa baktı, ölü olduğunu gördük, durumu ilgili yerlere bildirdik ve tutanağımızı tuttuk. Olaydan önce bize yansıyan herhangi bir sorun, dövüş, gürültü yansımadı. Olsaydı zaten haberimiz olurdu. Ben bu şahsın olaydan biri iki gün önce bileklerini keserek intihara teşebbüste bulunduğunu biliyordum. Doktora gönderildiğini de biliyordum..."

24. 19/12/2008 tarihinde, F.K. ile aynı koğuştaki kalan A.İ.C.nin kolluk görevlilerince bilgi sahibi sıfatıyla ifadesi alınmıştır. A.İ.C.nin verdiği ifade şöyledir:

"Olay günü akşamı yani 16.12.2008 tarihinde benim bulunmuş olduğum F-6 koğuşuna ismini sonradan öğrendiğim [F.K.] isimli şahıs getirilmişti. Bu şahıs benim kalmış olduğum koğuşa geldiğinde F-6 üst koğuştaki boş olan bir odaya yerleştirilmişti. [F.K.] koğuşa geldiğinde bilekleri sarılı vaziyetteydi. Öğrendiğim kadarıyla bizim koğuşa gelmeden önceki kaldığı koğuştaki bileklerini kestiğini öğrendim. Ben [F.K.] isimli şahsın yemek geldiği esnada

bizimle birlikte yemek yesin diye hep beraber çağırıldık. Ancak [F.K.] ben yemek yemecem dedi. Daha önce kantin müracaatında bulunduğu için koğuş kapısını tekmeledi. Biz de zile koğuşta bulunan [T.K.] isimli arkadaşım ile zile bastık. Gardiyan geldi ve [F.K.nın] kantin dilekçisi vermiş olduğunu belirttik ve gardiyan giderek kantin malzemelerini getirdi. Bu arada bende üzerinde fazla sigara olduğu için 1 paket sigara verdim. Kantin malzemelerinin içinde ip, sigara, su ve permatik bulunmaktaydı. [F.K.] su hariç diğer malzemelerini kalmış olduğu odaya götürdü. Bende dışarıda bırakmış olduğu su bidonunu koğuşuna götürdüm ve bıraktım. Odaya gittiğimde yatağına uzanmış sigara içiyordu. Saatimiz olmadığı için saat kaçtı hatırlamıyorum akşam yemeği geldi ve [F.K.] yine yemek yemecem diye odasından bize seslendi. Daha sonra kendi aramızda ortak alan olarak kullandığımız yerde çay içtik. [F.K.] da yanımızdaydı. Ben [F.K.ya] sen ellerini suya değdirme ellerin sargılı senin bulaşıklarını ben yıkarım dedim. çayı içtiğimiz esnada [F.K.] sık sık sigara içmekteydi. [F.K.] odasına çekildi. 16.12.2008 günü mahkemesi olan [E.Ç.] mahkemeden döndükten sonra oda yemeğini odasında yedi. Aradan belli bir zaman geçtikten sonra tekrar bir çay demledik. Ortak kullanım alanında içtik ancak [F.K.] odasına çekilmişti. Ben de kendisine bir bardak çay götürdüm. Gittiğinde yine yatağına uzanmıştı. Yerde kantinden gelen kırmızı renkli ip yerde açık vaziyette kalorifer peteğinin önünde bulunmaktaydı. Ben de çayı bıraktım ve çıktım. Koğuşumuzun kantin günü olduğu için ortak alanda hep beraber kantin yazarken [F.K.] de ihtiyaçlarını yazmak istedi ve kantin fişi ona da verdik. Kantin yazdıktan sonra [F.K.] odasına bep mektup yazacağım diyerek bir tabure alıp gitmiş. Biz biraz daha oturduktan sonra herkes odasına çekildi. 17.12.2008 günü saat 00:00-01:00 arası yüksek sesli müzik sesi geliyordu. Biz de alt üst koğuş olarak birbirimize saygı çerçevesi içinde müzik sesini açmıyorduk. Ben de bu yükseliş müzik sesini duyunca odamdan çıktım. Önce [E.Ç.nin] odasından geliyor mu diye ses dinledim ses alt koğuştan da geliyordu. Ben de koğuştan sorumlu [T.K.nın] yanına gittim. [F.K.nın] odasından müzik sesi geliyor dedim. [T.K.] bana butona bas dedi ve ben de odama geçerek butona bastım. Ben bu arada kapının altından eğilip [F.K.ya] baktım ancak kapının altında naylon poşet takılı olduğu için içeriyi göremedim. [T.K.] ile [E.Ç.] isimli koğuş arkadaşlarımız kapının ufak camından baktıklarında dolap kapağı açık olduğu için kimse bir şey göremedi. Gardiyan kapıya geldi ve [F.K.nın] odasından yüksek sesli müzik geldiğini söyledik. Gardiyan bir bakın odasına diye seslendi. [T.K.] ile [E.Ç.] birlikte [F.K.nın] odasına giderek kapıyı açtılar ve kapı aralığından baktıklarında [T.K.] gardiyanlara doğru asmuş kendini diye bağırды. Gardiyan panik içerisinde diğer arkadaşlarını çağırdı ve koğuşa gardiyanları cezaevi müdürleri, doktorlar ve savcı bey olay yerine geldiler. Bizi koğuş dışına alarak ifademizi aldılar ve tahkikatı yaptılar oradan ayrıldılar. [F.K.] isimli şahıs olay günü akşamı çok sigara içmekteydi ve üzgün duruyordu. Bu durum koğuşa geldiğinden beri böyle idi."

25. Ferizli Cumhuriyet savcısı 19/12/2008 tarihinde olay anına ilişkin kamera görüntülerini izlemiş ve buna ilişkin tutanak tutmuştur. Bahse konu tutanağa göre birinci kaset 20.37-00.10 saatleri arasına ilişkindir ve ikinci kaset 00.14'ten sonrasını kaydetmiştir. Yine tutanağa göre F.K. 21.46'da bulunduğu odanın kapısını içeriden kapatmış; tutuklu/hükümlü A.İ.C., T.K., K.K. ve E.Ç. 00.23'e kadar muhtelil

zamanlarda F.K.nın kaldığı odanın penceresinden, T.K. ise 00.56'da F.K.nın odasının penceresinden içeriye bakmış; 01.00'de E.Ç. F.K.nın odasının kapısını açmış, 01.02'de İnfaz Koruma Memuru R.T. ve C.G., F.K.nın odasına girmiştir.

26. Başvurucu 22/12/2008 tarihinde Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığında tanık sıfatıyla ifade vermiş ve olayın intihar olmadığını, intihar olsa bile olayın meydana gelmesinde Ceza İnfaz Kurumu görevlilerinin büyük ihmalinin bulunduğunu beyan etmiştir.

27. 22/12/2008 tarihinde Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığınca Ceza İnfaz Kurumu hekimi olarak görev yapan M.M.nin tanık sıfatıyla ifadesi alınmıştır. İfade şöyledir:

"Ben Sakarya L Tipi Kapalı Cezaevinde doktor olarak 2007 yılı başından itibaren görev yapmaktayım. Ben [F.K.yı] madde bağımlılığından dolayı üç yada dört defa görmüştüm. Yani revire çıkararak bana gelmişti. Bunun sonucunda yaptığım muayene sonucunda hastayı psikiyatri polikliniğine sevk ettim. Psikiyatri servisinin yazdığı ilaçlar oldu bunları kullandı. Şikayetlerinde beklediğimiz altında bir gerileme olunca psikiyatri servisine tekrar sevk ettik, onlar da Bakırköy Eğitim Araştırma hastanesi psikiyatri servisine sevkini uygun gördüler. Bakırköyde iki ay kadar yatıktan sonra tekrar cezaevimize ilaç tedavisi düzenlenmiş bir şekilde geri döndü. Bakırköy'ün belirtmiş olduğu ilaçlar kendisine günlük olarak gereken dozlarda verildi. İntihar teşebbüsüne kadar bu böyle devam etti. Bileklerini keserek intihara teşebbüs ettiği gün saat 3,5-4 gibi cezaevi revirine getirildi. Yapılan ilk muayenede kesilerin derin olduğu saptandı, beyanlarına göre traş bıçağının jiletiyle yaptığını söyledi. Arter kesisinden şüphelenilen hasta 112 acil servis çağrıldı. 112 gelene kadar hastaya damar yolu açılarak hızlı sıvı tedavisine hemen başlandı ve hasta 112 ye teslim edildi. Hasta ertesi sabah saat 9-10 aralığında cezaevine geri döndü, kalp damar cerrahinin yazdığı raporu inceledim, raporda kesilerin kapatıldığı ve muhtemel bir arter kesisinin de onarımının gerçekleştirildiği belirtiliyordu. Yaralarına ait gerekli ilaç tedavisi hastane tarafından yazılmış ve benim tarafından da reçete edilmişti. İlk intihar teşebbüsünde niçin yaptığını sorduğumda bana bilincim gayet yerinde tamamen merak ettiğim için nasıl bir his olduğunu anlamak için yaptığını söylemişti. Ben 15.12.2008 günü hastayı bilek kesmesinden dolayı hastaneye sevk eder etmez eldivenlerimi bile çıkarmadan kurum psikoloğuyla durumu görüşmeye gittim, görüşme sonucunda daha uzman bir desteğe ihtiyaç olduğu kanaatine vardık. Ertesi gün cezaevine geldiğinde de psikiyatri bölümüne sevkini yaptık. Şahsı fiili olarak göndermeden kendi görevimiz vasıtasıyla Sakarya'daki psikiatrik polikliniğine sevk yaptık. Ve oradan da Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesine sevk düzenlendi. Sevk yazısı bize geldi. Sevk yazısı da askere ulaştırıldı ve asker in ertesi gün için hastayı alacağı bize bildirildi. Bunun için araç düzelemesinin yapıldığı bildirildi. 16.12.2008 günü hasta [E.] hanımın odasına girerken gördüm. Bunun haricinde kendisiyle görüşmem olmadı. Herhangi bir muayene talebinde de bulunmadı. Muayene etmedim. Sadece hastaneden gelen ilaçları reçete ettim. Bundan dolayı o anki psikolojik durumunu bilmiyorum.

[Bu tür hastalar için intihar girişiminden sonra cezaevinde herhangi bir ayrı bölme veya oda bulunup bulunmadığı ve bu bölme veya odaya yerleştirmenin usulü olup olmadığı sorusu üzerine]

Cezaevinde bildiğim kadarıyla bu nitelikte bir tane oda var. Ancak ben daha önce bir hastayı buraya koymayı uygun görmüştüm, cezaevi yönetimine bildirdiğimde bana odanın hijyen açısından çok sakıncalı olduğu uygun olmadığı mühendislik hatasının bulunduğu oda içerisindeki halıların rutubetten nemden kabardığı kullanılamaz vaziyette olduğu hastayı buraya almanın kendi sağlığı açısından uygun olmayacağı bildirilerek kabul edilmemişti. Oradan bildiğim kadarıyla şu anda böyle bir imkan mevcut değildir."

28. Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığı 22/12/2008 tarihinde, olay tarihinde F Blok 6. üst koğuşunda kalmakta olan T.K., K.K. ve E.Ç.nin tanık sıfatıyla ifadelerini almıştır. T.K., K.K. ve E.Ç., A.İ.C. ile benzer şekilde beyanda bulunmuştur.

29. 22/12/2008 tarihinde Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığınca Ceza İnfaz Kurumunda psikolog olarak görev yapan E.K.nın tanık sıfatıyla ifadesi alınmıştır. E.K.nın ifadesi şöyledir:

"...Hükümlüler ilk olarak cezaevine geldiklerinde tanıma takip formu düzenlenir. Bunların içerisinde demografik bilgilerin yanı sıra konulmuş herhangi bir psikolojik rahatsızlık tanısı da olabilir, fizyolojik tanılar da yer alır, ayrıca alkol ve uyuşturucu bağımlılığına ilişkin hususlar belirtilir, keza intihara teşebbüs edip etmediği gibi bilgiler de yer alır, ancak bunlar karşı tarafın beyanına göre tanzim edilir. [F.K.ya] ait bende böyle bir dosya mevcuttur. Ben şahısla yaklaşık 6 aydır rutin olarak görüşüyorum. Yaklaşık 7 mülakat yapmışımdır. Biz görüşmeleri periyodik olarak da yapabiliriz, cezaevi idaresi uygun görürse de yaparız, keza kişi dilekçe ile de müracaat ederse yine görüşmeleri yaparız. [F.K.] dilekçeyle hiç müracaat etmemiştir, biz resen mülakatlarımızı yaptık. [F.K.] yaklaşık iki ay kadar Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde yatmıştır. Yapmış olduğumuz bütün görüşmeler dosyasında mevcuttur. bildiğim kadarıyla on beş yaşından bugüne kadar çeşitli uyuşturucular kullanmış, bağımlılığı olmuş, alkol de kullanmış. Ailesiyle irtibatı zayıf ve iletişimi kopuktu, kendisi otoparlarda yatıp kalkıyormuş, cezaevine de uyum sorunu yaşadı. Mülakatlarda intihara yönelik veyahut da kendisine zarar vermeye yönelik bir bulguya rastlamadım. Kendisinde madde bağımlılığının getirdiği husursuzluklar ve yoksunluk krizleri vardı. Kendisiyle intihar ettiği gün yani 16.12.2008 günü bir görüşmem olmuştu. Saat öğleden önce on bir gibiydi. Bundan bir önceki görüşmemiz de yaklaşık bir hafta on gün kadar olmuştu, orada da koğuşunu değiştirme talebi vardı, kendisinde anti sosyal kişilik bozukluğu teşhis edilmişti, koğuştaki arkadaşlarıyla iletişim bozukluğunun olduğu, kalabalık bir ortamda kalamavacağını beyan etmişti. Ben de bu durumu başmemurluğa ve cezaevi idaresine bildirmiştim. Buna müteakiben koğuşu da değiştirildi. O mülakatta ben kendisinden herhangi bir intihar eylemi ya da kendisine zarar verebileceği izlenimini almadım, ancak kendisi dediğim gibi iletişime kapalı biriydi, sorulara on onbeş saniye sonra durarak cevap veriyordu. yani genel olarak ruh hali içine kapalıydı. 16.12.2008 günü yaptığımız görüşmede de, intihar girişiminden sonra tıbbi müdahale yapılmış, cezaevine yeni gelmişti, kurum doktorumuz kontrol etti. Sonra ben mülakat yaptım. mülakatta kendisine neden intihar ettiğini sorduğumda uyuşturucu bağımlılığıyla ilgili sorunların olduğunu asıl sebebin rahatlayamadığını devamlı huzursuz

olduğunu uyku sorunları yaşadığını söylemişti, Ben kendisine olayın nasıl geliştiğini sorduğumda herhangi bir önceden plan yapmadığını sorununu da baskısıyla paylaşmadığını, not bırakmadığını ve bunu ölmek için yapmadığını bir rahatlama aracı olarak bunu denediğini bana söylemişti, benim kişisel kanıma göre de bu bir intihar girişimi değildi, kendine zarar verme olayı idi. Kendisine bir zarar verince, rahatlama amacıyla gerçekleştirilmiş bir olay olarak ben gördüm. Ben de defterime daha profesyonel daha uzman bir hizmet verilmesi için psikiyatrik tedavinin yapılması notunu almıştım. Harici olarak da şahsın bir önceki gün intihar girişiminden sonra götürüldüğü tedavisinin yapıldığı sağlık kurumunca da bu yönde bir rapor verildiğini biliyorum. Bakırköy'e götürülmesi için bir rapor verilmiş, bunun girişimleri bildiğim kadarıyla başlatılmıştı. Ben o gün yapmış olduğum mülakatta kendisinden bir daha intihar girişiminde bulunabileceği yönünde herhangi bir izlenim edinmedim. Aksine o günkü görüşmemizde iletişime çok daha açık ve çok daha net cevaplar vermişti. Ancak bu da kuşku verici bir durumdur, eğer kişi birden bire böyle değişim yaşarsa bu da bir problem habercisi olabilir. Bu yönüyle de daha uzman birinin bakması sağlıklı olabilirdi. Biz kendisiyle suçunu hiç konuşmamıştık, detaylarını hiç anlatmamıştı, bu konuda kendisine soru sormuş olsam da konuşmak istemediğini beyan etti kendisinde herhangi bir suçluluk psikolojisi görmedim. Birilerinin kendisine zarar verebileceği psikolojisi yoktu. Keza böyle bir şeyi de bana hiç söylememiştir..."

30. Başvurucu, müşteki İ.K. ile birlikte 22/12/2008 tarihinde Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığına bir dilekçe vermiştir. Söz konusu dilekçede; F.K.nın bulunma şekli dikkate alındığında öldürülmüş olabileceği, intihar olsa bile F.K.nın intihara teşebbüs etmesine rağmen gözetim altında bulundurulmadığı ve kendisine zarar verebilecek eşyalardan arındırılmış bir odaya yerleştirilmediği, yattığı hastaneden de Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesine sevkinin mümkün olduğu hususları belirtilmiştir.

31. Başvurucu 8/1/2009 tarihinde Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığına bir dilekçe vermiş ve soruşturma kapsamında bazı hususların açıklığa kavuşturulmasını talep etmiştir. Söz konusu hususlar; olay günü 20.37'den öncesine ait kamera kayıtlarının bulunup bulunmadığı, kaset değişiminin neden 3,5 dakika kadar uzun sürdüğü, on iki saatte bir kaset değişimi yapılırken 20.37'den yalnızca 3,5 saat sonra neden kaset değişimi yapıldığı, F.K.nın odasının değiştirilme sebebi, son bir aylık telefon görüşmelerinin ne olduğu, odasındaki eşyalardan parmak izi alınıp alınmadığı, ihtiyaç istem fişinde yer almamasına rağmen neden kasa fişinde çamaşır ipinin yer aldığı ve F.K.nın odasında bulunan radyonun kime ait olduğudur.

32. 9/2/2009 tarihinde Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığınca tanık sıfatıyla dinlenen İ.B.; olay günü merkez monitörde kendisinin görevli olduğunu, her blokta monitör görevlisi bulunduğunu, olayın meydana geldiği koğuştaki monitör görevlisinin R.T. olduğunu, kasetlerin yaklaşık on iki saatlik olduğunu, blok monitör görevlilerince kasetlerin saat 12.00 ve 24.00'te değiştirildiğini, beş on dakikalık geç veya erken değişimin olabildiğini beyan etmiştir.

33. 9/2/2009 tarihinde Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığınca tanık sıfatıyla dinlenen R.T., olay günü F-6 üst koğuşunun monitöründe kendisinin görevli olduğunu, aynı zamanda nöbetçi olduğunu, zamanı gelince kaseti kendisinin değiştirdiğini, eski

kasetin çıkarılması ile yeni kasetin takılması arasında üç dört dakikalık bir sürenin olabileceğini, kasetlerin on iki saat arayla 12.00 ve 24.00'te değiştirildiğini ifade etmiştir.

34. Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesince düzenlenen 17/2/2009 tarihli otopsi raporunda kanda alkol bulunmadığı, kanda ve idrarda uyutucu ve uyuşturucu madde olmadığı, anal sürüntü örneğinin meni içermediği, inceleme konusu ipin mukavemeti bakımından ası olayında kullanılmasının mümkün olduğu, ölümün ası sonucu meydana geldiği belirtilmiştir.

35. 25/2/2009 tarihinde Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığınca tanık sıfatıyla dinlenen M.K.; olay günü ana monitörde İ.B.nin görevli olduğunu, kaset değişiminin on iki saatte bir F Blok lokal kontrol odasında yapıldığını, ana monitörde kaset değişimi yapılmadığını beyan etmiştir.

36. Kurum görevlilerince F-6 Blok üst koğuşunun görüntülerini içerir F Blok lokal kontrol odasına ait 16/12/2008 12.00-24.00 saatleri arası kaydeden VCR 2 No.lu kaset ile 17/12/2008 00.00-12.00 saatleri arası kaydeden VCR 2 No.lu kaset 3/3/2009 tarihinde çalışır vaziyette Ferizli Cumhuriyet savcısına teslim edilmiştir.

37. Ceza İnfaz Kurumu tarafından Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığının 26/3/2009 tarihli bilgi istemi yazısına verilen 9/4/2009 tarihli cevap yazısının içeriği şöyledir:

"Kurumumuzda iki adet halıfileks kaplı oda bulunmaktadır, ancak bu odalara akıl hastalığı bulunan yada sürekli sorun çıkaran, kendisini sağa, sola ve duvarlara vurmak suretiyle vücuduna zarar verebilecek durumda bulunan, krize giren hükümlü ve tutukluların sakinleşene kadar veya bir sağlık kuruluşuna sevk edilinceye kadar tutulabilen ranzanın dahi bulunmadığı geçici odalar olduğu, Ancak [F.K.da] ise böyle bir durum gözlenmediği için bu odaya konulmamıştır.

Ayrıca psikolojik bozukluğu bulunan, odalara uyum sağlayamayan hükümlü ve tutukluların verileceği odalar Kurumumuzun "Tekli oda" olarak tabir edilen yan yana üç yada beş odanın bulunduğu aynı ortak koridora ve aynı havalandırma çıktıkları odalar mevcuttur. Hükümlü ve tutuklular bu bölümlere tedbir amacıyla o an kurum en üst amirinin talimatıyla konulabilir ayrıca İdare ve Gözlem Kurul Kararı ile oda değişiklikleri ya da bu odalara yerleştirme yapılabilir.

Tutuklu [F.K.] 15.12.2008 günü saat 15.30 sularında her iki bileğini kesmek suretiyle kendisine zarar vermiş, Kurum Revirinde ilk müdahalesi yapılarak Toyota Acil Yardım Hastanesine sevk edilmiştir, 16.12.2008 tarihinde Toyota Devlet Hastanesinden gelen [F.K.] Kurum psikoloğu ile yaptığı görüşmede; Gerçekleştirdiği kesi ile intihar girişiminin planlı olmadığını, ölmek istemediğini beyan etmiştir, [F.K.] Ceza infaz Kurumu İdarenin de girişimleri ile Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesine sevk yapılmıştır, buradan da anlaşılacağı üzere [F.K.] iki gün önceki yaptığı eyleminin kendisini öldürmeye yönelik yapmadığı, ölmek istemediği yönünde beyanı bulunmaktadır, daha öncede birkaç kez ihtiyaçlarını karşılatmak amacıyla kendisine jilet atmak suretiyle zarar vermiştir.

Hükümlüler Ceza İnfaz Kurumunda Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmeliğin 13. Maddesine göre koğuş, oda veya eklentilerinde kantinden temin edilmek koşulu ile kişisel ve çevresel

temizliklerini temin için idarece uygun görülen çamaşır ipini bulundurabilirler, tutuklu [F.K.] 16.12.2008 tarihinde tedavisi tamamlanarak Kurumumuza gelmiştir, bileklerini keserek çıktığı E/5 nolu odadaki bulunan bazı hükümlü ve tutuklular korktukları için [F.K.nın] kendi koşuşlarına bir daha verilmemesini talep etmişlerdir.

...

Tutuklu [F.K.nın] tutukluluk süresince her hangi bir intihar girişimi olmadığı son olayında da intihar girişiminde bulunmadığını, ölmek istemediğini belirttiğinden normal kantin ihtiyaç listesine istinaden mevzuata uygun kantin satışı yapılmıştır. "

38. Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığı istinabe suretiyle soruşturma dosyası içeriğine göre; meydana gelen ölüm olayında kusurun bulunup bulunmadığı, kusur bulunmakta ise bu kusurun kime ait olduğu ve kusurun derecesi hususlarında bilirkişi raporu almıştır. İdare ve ceza hukukçularından oluşan iki kişilik Bilirkişi Heyetince hazırlanan 28/1/2010 tarihli raporda, eldeki imkânlar dâhilinde gerek sevk ve tedavi işlemlerinin gerekse intihar girişimi sonrasında yeniden tedavi için sevk işlemlerinin yerine getirildiği ancak meselenin psikoloji veya psikiyatri uzmanlarınca da değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

39. Başvurucu 29/3/2010 tarihli dilekçe ile Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığına müracaat etmiş, F.K.nın bulunma şekline göre intiharın mümkün olamayacağını belirterek otopsi raporu ile bilirkişi raporlarına itiraz etmiştir.

40. Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığı 15/7/2010 tarihinde, olay tarihinde Ceza İnfaz Kurumunun 1. müdürü olarak görev yapan M.A.nın şüpheli sıfatıyla ifadesini istinabe suretiyle almıştır. M.A. ifadesinde; F.K.nın daha önce de ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kendisine zarar verdiğini, oda değişikliğinin koşu katanların F.K. ile kalmak istemediklerine dair dilekçeler vermesi üzerine yapıldığını, F.K.nın daha önce de oda değiştirdiğini ve tek kişilik odada da kaldığını ileri sürmüştür. M.A. ayrıca gerekli gözetim ve denetimin yapıldığını, F.K.nın psikolog ile görüşmesinde ölmek istemediğini beyan ettiğini, intihar riski görülmemesi nedeniyle mevzuat uyarınca kantinden temin edilebilecek çamaşır ipinin F.K.ya verildiğini savunmuştur.

41. Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığı 12/8/2010 tarihinde, olay tarihinde Ceza İnfaz Kurumunun 2. müdürü olarak görev yapan V.Ö.nün şüpheli sıfatıyla ifadesini almıştır. V.Ö. ifadesinde; Ceza İnfaz Kurumuna yeni geldiğini, olay kendisine bildirilince durumu 1. müdüre bildirdiğini, üzerine düşen sorumlulukları yerine getirdiğini ileri sürmüştür.

42. Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine Ankara Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğünce hazırlanan 14/12/2011 tarihli raporda; incelenen iki VHS kasetinde incelemeyi etkileyecek herhangi bir deformasyon veya hasarın bulunmadığı, kasetlerden birisinde 2 saat 33 dakika 55 saniyelik, diğesinde ise 2 saat 23 dakika 47 saniyelik görüntü kaydının olduğu, görüntü kayıtlarının çoklayıcı yapıda bir güvenlik sistemine ait olduğu, bu nedenle görüntülerin videokasetlere gerçek zamanlı kaydedilmediği görüntüler üzerinde, kaydın gerçekleştirildiği tarih ve saati gösteren herhangi bir zaman sayacının bulunmadığı, görüntü çözünürlüğünün iyi olmadığı, videokasetlere ait formatın laboratuvar görüntü ayırıştırma sistemlerince okunamaması nedeniyle görüntülerin ayırıştırılamadığı, görüntülerde zaman sayacının bulunmaması nedeniyle görüntüler arasında ne kadarlık zaman farkının bulunduğu ve silinme olup olmadığının tespitinin mümkün olmadığı belirtilmiştir.

43. Başvurucu 19/4/2012 tarihli dilekçeyle Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığına müracaat ederek videokasetlerde silinme olup olmadığı konusunda TÜBİTAK'tan (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) rapor aldurtulmasını talep etmiştir.

44. Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığının videokasetlerde silinme olup olmadığı konusundaki iki talebi TÜBİTAK tarafından iş yoğunluğu gerekçesiyle yerine getirilmemiştir.

45. Videokasetlerde silinme olup olmadığı konusundaki rapor talepleri videokaseti oynatan cihazların mevcut olmaması ve temin edilememesi nedeniyle Özel Ulusal Kriminal Büro, İstanbul Kriminal Polis Laboratuvarı ve Kocaeli Emniyet Müdürlüğü Muhabere Elektronik Şube Müdürlüğü Foto Film Büro Amirliğince de yerine getirilememiştir.

46. Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığı 18/9/2013 tarihinde kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Karar, şu gerekçelere dayanmıştır:

- i. Ölüm ası sonucu meydana gelmiştir.
- ii. Ası olayı dışında vücutta darp ve cebir izi bulunmamaktadır.
- iii. Kamera görüntülerine göre F.K.nın odasına giren kimse yoktur.
- iv. Videokasetlerdeki 3,5 dakikalık zaman aralığı, kaset değişiminden kaynaklanmaktadır.
- v. Bu kadar kısa süre içinde F.K.nın odasına girilerek ölüm olayının meydana geldiği şekliyle eylemde bulunmak mümkün değildir.
- vi. Çamaşır ipi satılması mevzuata uygundur.
- vii. Koşuş arkadaşlarının kendi koşuşlarında istememeleri nedeniyle F.K. tek kişilik odaya alınmıştır.
- viii. F.K.nın başkaları tarafından öldürüldüğüne dair delil ve emare bulunmamaktadır.
- ix. Ölüm olayının meydana gelmesinde Ceza İnfaz Kurumunun 1. ve 2. müdürlerinin kusur ve ihmalleri bulunmamaktadır.

47. Başvurucu; F.K.nın intihara teşebbüs ederken her iki bileğini kesmesi nedeniyle ölü muayene ve otopsi tutanağında belirtildiği şekliyle intihar etmesinin şüphe uyandırdığı, F.K.nın yüklenen suçu da işlemediği, bu nedenle ölüm nedeninin kuşkuya yer bırakmayacak şekilde tespit edilmesi gerektiği gerekçeleriyle kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara itiraz etmiştir. Ayrıca başvurucu itirazda; videokasetlerde silme veya oynama olup olmadığının incelenmesi gerektiği, psikolojik rahatsızlığı olduğu belli olan ve bileklerini kesen F.K.nın halıfleks ile kaplı odaya konulmamasının ve ayrıca kendisine çamaşır ipi satılmasının kabul edilebilir olmadığını, ölüm nedeni intihar olsa bile olayda ihmal bulunduğunu ileri sürmüştür.

48. Kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararda yazılı gerekçeye atfen başvurunun itirazı Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 7/1/2014 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

49. Nihai karar, başvurucu tarafından 12/3/2014 tarihinde öğrenilmiş olup başvuru 10/4/2014 tarihinde yapılmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

50. Konuyla ilgili ulusal hukuk, Anayasa Mahkemesinin *Nejla Özer ve Müslim Özer* (B. No: 2013/3782, 21/4/2016) ve *Hilmi Moray* (B. No: 2013/3053, 21/4/2016) başvuruları hakkında verdiği kararlarda yer almaktadır.

B. Uluslararası Hukuk

51. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "*Yaşam hakkı*" kenar başlıklı 2. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur(...)"

V. İNCELEME VE GEREKÇE

52. Mahkemenin 26/12/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

53. Başvurucu; kardeşinin psikolojik sorunları/nın bulunduğunu, Ceza İnfaz Kurumunda bulunurken bileklerini keserek intihara kalkıştığını, bu yönüyle psikolojik desteğe ihtiyacı olduğunu sabit olduğunu ileri sürmüştü; halıfleks ile kaplı odaya alınmayıp kardeşine bir de çamaşır ipi satılmasının ihmali ortaya koyduğunu iddia etmiştir. Öte yandan başvurucu; kusurun varlığına rağmen kovuşturmayla yer olmadığına dair karar verilmesi ve bu karara yaptığı itirazın reddedilmesi nedeniyle F.K.nın yaşam hakkının, kendisinin ise adil yargılanma ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğini öne sürerek yalnızca soruşturmanın yeniden açılmasını talep etmiştir.

54. Kabul edilebilirlik yönünden Bakanlık görüşünde; yaşam hakkına yönelik ihlallerin kasıtlı olmadığı durumlarda "etkili bir adli sistem" oluşturmayı kapsayan pozitif yükümlülüğün her davada cezai işlem başlatmayı gerektirmediği, özel, idari ve hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olmasının yeterli olabileceği, başvurunun yetkililerin idari ve hukuki sorumluluklarına ilişkin herhangi bir kanun yoluna başvurmadağı, bu nedenle başvuru yollarının tüketilmediği belirtilmiştir.

Esasa ilişkin olarak Bakanlık görüşünde; basit bir ihmali veya değerlendirme hatasını aşan bir kusurun Ceza İnfaz Kurumu yetkilerine atfedilip atfedilemeyeceğinin belirlenmesi gerektiği, Ceza İnfaz Kurumunda görevli Psikolog E.K.nın 16/12/2008 tarihinde F.K. ile görüştüğü ve F.K.nın intihar edeceği yönünde bir izlenim edinmediği, gerekli tedbir ve tedavilerin sağlanmasında herhangi bir ihmalin bulunmadığı belirtilmiştir.

Yaşam hakkının usul boyutuyla ilgili olarak Bakanlık görüşünde, soruşturma sürecinde yapılan işlemler özetlenmiş ve yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edilip edilmediğinin Anayasa Mahkemesince değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

55. Bakanlık görüşüne verdiği cevapta başvurucu, başvuru yollarını tükettiğini ileri sürmüştü; talebine rağmen videokasetlerin incelettilmediğini, en azından olayda ihmalin bulunduğunu ve soruşturmanın beş yılda ancak tamamlanabildiğini iddia etmiştir. Başvurucu ayrıca, başvuru formunda belirtmemesine rağmen ölümün cinayet olup olmadığı yönündeki kuşkularının giderilmediğini öne sürmüştür.

B. Değerlendirme

56. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" kenar başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

57. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun adil yargılanma ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine yönelik iddiaları da dâhil bütün iddialarının özü, devletin gözetimi ve kontrolü altında bulunan F.K.'nin yaşamının korunmadığına ve ölümü hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütülmediğine ilişkindir. Bu nedenle başvuru yalnızca yaşam hakkı kapsamında değerlendirilmiş olup yaşamın korunmadığına ilişkin iddia yaşam hakkının maddi boyutu yönünden, olay hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütülmediği iddiası ise yaşam hakkının usule ilişkin boyutu yönünden incelenmiştir.

58. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir. Her türlü ihlal iddiasının başvuru formunda dile getirilmesi gerektiğinden başvuru formunda belirtilmeyip Bakanlık görüşüne verilen cevapta dile getirilen ihlal iddialarının incelenmesine imkân bulunmamaktadır. Başvuru formunda F.K.'nin öldürülme ihtimalinden söz edilmemiş ve F.K.'nin kendi eylemine karşı korunmadığı ileri sürülmüştür. Bu nedenle yaşam hakkının maddi boyutu bağlamında yalnızca F.K.'nin yaşamının kendi eylemine karşı korunmadığı iddiası incelenmiştir.

1. Kabul edilebilirlik Yönünden

59. 6216 sayılı Kanun'un 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasında; ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenlerin bireysel başvuru hakkına sahip oldukları kurala bağlanmıştır. Yaşam hakkının doğal niteliği gereği yaşamını kaybeden kişi açısından bu hakka yönelik bir başvuru, ancak yaşanan ölüm olayı nedeniyle ölen kişinin mağdur olan yakınları tarafından yapılabilecektir (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 41). Somut olayda başvuru, ölen F.K.'nin kardeşidir. Bu nedenle başvuru ehliyeti açısından bir eksiklik bulunmamaktadır.

60. Bakanlık görüşünde başvuru yollarının tüketilmediği ileri sürülmüş ise de F.K.'nin ölümünün devletin gözetimi ve kontrolü altındaki bir ceza infaz kurumunda gerçekleştiğini, ölüm olayının sebep ve koşulları ile varsa sorumluların tespitine imkân verecek nitelikte olması gereken bir ceza soruşturmasında verilen karar üzerine bireysel başvuru yapıldığını dikkate alan Anayasa Mahkemesi, başvuru yollarının tüketilmesi gereken başvuru yollarını tükettiği kanaatine varmıştır.

61. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yaşama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Yaşam Hakkının Maddi Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin

İddia

i. Genel İlkeler

62. Anayasa Mahkemesinin yaşam hakkı kapsamında devletin sahip olduğu pozitif yükümlülükler açısından benimsediği temel yaklaşıma göre devletin sorumluluğunu gerektirebilecek şartlar altında gerçekleşen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi devlete, elindeki tüm imkânları kullanarak bu konuda ihdas edilmiş yasal ve idari çerçevenin yaşamı tehlikede olan kişileri korumak için gereği gibi uygulanmasını, bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili idari ve yargısal tedbirleri alma görevi yüklemektedir. Bu yükümlülük -kamusal olsun veya olmasın- yaşam hakkının tehlikeye girebileceği her türlü faaliyet bakımından geçerlidir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 52).

63. Bu kapsamda bazı özel koşullarda devletin kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı yaşamı korumak amacıyla gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü de bulunmaktadır (*Sadık Koçak ve diğerleri*, B. No: 2013/841, 23/1/2014, § 74). Ceza infaz kurumlarında ve devletin kontrolü altında bulunan diğer alanlarda gerçekleşen ölüm olayları için de geçerli olabilecek bu yükümlülüğün ortaya çıkması için yetkililerin kendi kontrolleri altındaki bir kişinin kendini öldürmesi konusunda gerçek bir risk olduğunu bilip bilmediklerini ya da bilmeleri gerekip gerekmediğini tespit etmek, böyle bir durum söz konusu ise bu riski ortadan kaldırmak için makul ölçüler çerçevesinde ve sahip oldukları yetkiler kapsamında kendilerinden beklenen her şeyi yapıp yapmadıklarını incelemek gerekmektedir. Ancak özellikle insan davranışının öngörülemezliği, öncelikler ve kaynaklar değerlendirilerek yapılacak işlemin veya yürütülecek faaliyetin tercihi dikkate alınarak pozitif yükümlülük yetkililer üzerine aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanmamalıdır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 53).

64. Tutuklanan veya hürriyeti bağlayıcı cezasının infazına başlanan kişilerin daha önce sahip oldukları pek çok özgürlükten mahrum kalmaları ve günlük yaşamlarında ciddi nitelikte bir değişim yaşamalarının doğal bir sonucu olarak psikolojik sağlıkları bozulabilmekte, dolayısıyla kırılgan ve korumasız bir konumda bulunan bu kişilerin intihar etme riski artabilmektedir. Bu nedenle yasal ve ikincil düzenlemelerin ceza infaz kurumu yetkililerine bu kişiler hakkında daha duyarlı ve dikkatli olma görevi yüklemesi, tutuklu veya hükümlü kişilerin hayatlarının tehlikeye atılmasını önleyici tedbirler alınmasını sağlaması gerekmektedir. Bu amaçla öncelikle ceza infaz kurumunda kalan kişilerin davranışlarının ve sağlık durumlarının takip edilmesi, gerektiğinde doktor muayenesine başvurulması, diğer yandan bu konuda meyli olduğu anlaşılanlar açısından kendileri için en uygun yerlerde kalmalarının temin edilmesi, intihar eylemlerinde kullanılabilir kesici/delici eşyalara, kemer, çamaşır ipi veya ayakkabı bağcıkları gibi eşyalara el konması şeklinde bu tip risklerin azaltılmasına yönelik önlemlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Kaya ve diğerleri*, B. No: 2013/6979, 20/5/2015, § 73).

65. Bu bağlamda kişi özgürlüğüne aşırı bir sınırlama getirmeyecek ölçüde bir tutuklunun veya hükümlünün kendine zarar verme ihtimalini en aza indirecek tedbirlerin alınması yetkililerden beklenebilecektir. Bir hükümlü veya tutuklu açısından daha sıkı tedbirlerin gerekip gerekmediği ve bunların uygulanmasının makul olup olmadığı, başvuru konusu yapılan her bir somut olayın koşullarına göre değişecektir (*Mehmet Kaya ve diğerleri*, § 74).

66. Yaşam hakkı kapsamında devletin öncelikle yaşamı tehlikeye girebilecek kişilerin yaşamını korumak için yeterli yasal ve idari bir çerçeve oluşturması gerekmektedir. Aynı yükümlülük ceza infaz kurumlarında bulunan kişilerin yaşam ve sağlıklarının korunması için de geçerlidir. Bu kapsamda ceza infaz kurumu yetkililerince yerine getirilecek kontrol ve denetim işlemleri ile bu konuda alınacak diğer tedbirlerin mevzuatta ayrıntılı olarak düzenlendiği daha önce Anayasa Mahkemesince tespit edilmiştir (*Nejla Özer ve Müslim Özer*, §§ 74-89; *Hilmi Moray*, §§ 25-36).

ii. Genel İlkelerin Somut Olaya Uygulanması

67. Mevcut başvuruda; yukarıda yer verilen ilkeler çerçevesinde öncelikle Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin F.K.nın kendini öldürme riskini bilip bilmediklerinin veya bilmelerinin gerekip gerekmediğinin ortaya konması, yetkililerin riski bildikleri veya bilmeleri gerektiği sonucuna varılması hâlinde ise F.K.nın sağlığının korunması ve kendisine zarar vermemesi açısından yetkililer tarafından gerekli önleyici tedbirlerin alınıp alınmadığının tespiti gerekmektedir.

68. Somut olayda F.K., birkaç kez psikiyatri polikliniğinde muayene olmuş ve hastalığının tedavisi için kendisine çeşitli ilaçlar reçete edilmiştir (bkz. §§ 10, 13). Ayrıca F.K., akıl hastası olup olmadığının tespiti için yaklaşık iki ay Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde kalmıştır (bkz. § 12). F.K. en son 15/12/2008 tarihinde her iki kol bileğini kesmiştir (bkz. § 14). Bu nedenle yetkililerin F.K.nın kendini öldürme riskini taşıdığını bilmedikleri söylenemez.

69. Bu durumda somut olayın koşullarında F.K.nın sağlığının korunması ve kendisine zarar vermemesi açısından yetkililer tarafından gerekli önleyici tedbirlerin alınması gerektiği açıktır.

70. Somut olayda F.K.nın tutuklu olarak bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda, akıl hastalığı bulunan ya da sürekli sorun çıkararak, kendisini sağa, sola ve duvarlara vurmak suretiyle vücuduna zarar verebilecek durumda bulunan veya krize giren hükümlü ve tutukluların sakinleşene kadar veya bir sağlık kuruluşuna sevk edilinceye kadar tutuldukları içinde ranza dahi bulunmayan halifleks kaplı iki oda bulunduğu anlaşılmaktadır (bkz. § 36). F.K. psikolojik tedavi görmesine, ilaç kullanımına, kendisine daha önce jiletle (bkz. § 37) ve daha önemlisi 15/12/2008 tarihinde her iki kol bileğini keserek kendisine zarar vermesine rağmen bu odalara konulmamış; bileklerini keserek kendine zarar verdiği olgusu yerine psikoloğa ölmek istemediği yönünde verdiği beyana güvenilerek tek kişilik odaya konmuş ve çamaşır ipi satın almasına izin verilmiştir (bkz. §§ 17, 18, 37). Bu nedenle somut olayın koşullarında halifleks kaplı odalardan birine konulması gerektiği ortada iken F.K.nın tek kişilik odaya konulması ve isteğiyle de olsa kendisine çamaşır ipi verilmesi basit bir muhakeme hatası veya ihmal olarak nitelendirilemeyeceği gibi F.K.nın sağlığının korunması ve kendisine zarar vermemesi için öncelikler ve kaynaklar ölçüsünde gerekli önleyici tedbirlerin alındığından da söz edilemez.

71. Açıklanan gerekçelerle F.K.nın yaşamının kendi eylemlerine karşı korunmaması nedeniyle Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Kadir ÖZKAYA bu görüşe katılmamıştır.

b. Yaşam Hakkının Usul Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

i. Genel İlkeler

72. Ceza soruşturmasının etkili olması için soruşturma makamlarının resen ve derhâl harekete geçerek ölüm olayını aydınlayabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmeleri gerekir. Soruşturmada ölüm olayının nedeninin veya sorumlu kişilerin belirlenmesi imkânını zayıflatan bir eksiklik, etkili soruşturma yükümlülüğüne aykırılık oluşturabilir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 57).

73. Ceza soruşturmasının etkililiğini sağlayacak hususlardan biri de fiilen hesap verilebilirliği sağlamak için soruşturma sürecinin kamu denetimine açık olmasıdır. Ayrıca ölen kişinin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için her olayda bu sürece gerekli olduğu ölçüde katılmaları sağlanmalıdır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 58).

74. Soruşturmanın makul bir süratle yürütülmesi gerekir. Bazı durumlarda soruşturmanın ilerlemesine engel olan güçlükler bulunabilir. Ancak böyle bir durumda dahi yetkililerin süratle hareket etmeleri olayın aydınlatılabilmesi, hukukun üstünlüğüne olan inancın korunması, hukuka aykırı eylemlere müsamaha gösterildiği veya kayıtsız kalındığı görünümü verilmemesi açısından kritik bir öneme sahiptir (*Deniz Yazıcı*, B. No: 2013/6359, 10/12/2014, § 96).

ii. Genel İlkelerin Somut Olaya Uygulanması

75. Soruşturmada, yukarıda genel ilkeler bölümünde ifade edilen başvuru sahiplerinin meşru menfaatlerini korumak için bu sürece gerekli olduğu ölçüde katılmalarının sağlanması ve soruşturma makamlarının resen ve derhâl harekete geçmesi gerektiği konularında başvuru tarafından herhangi bir iddia ileri sürülmediği gibi bu konularla ilgili olarak bir eksikliği bulunmadığı da görülmektedir.

76. Öte yandan F.K.'nin 17/12/2008 tarihinde vefat etmesine ve konuyla ilgili bilgi sahibi olabilecek kişilerin ifadelerinin alınması, otopsi işlemi yapılması ve konuyla ilgili bilgilerin Ceza İnfaz Kurumundan temini gibi işlemlerin yaklaşık beş ay gibi kısa bir sürede tamamlanmasına rağmen şüphelilerin ifadeleri vefat tarihinden ancak bir buçuk yıl sonra alınabilmiş ve soruşturma yaklaşık 4 yıl 9 ay 1 günlük bir sürede sonuçlandırılmıştır. Soruşturmada yapılan işlemler dikkate alındığında söz konusu sürenin makul bir süre olarak değerlendirilmeyeceği açıktır.

77. Somut olayda Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığı, çamaşır ipi satılmasının mevzuata uygun olduğu ve F.K.'nin intihar ettiği gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir (bkz. § 46). Ancak söz konusu karar verilirken psikolojik rahatsızlığı nedeniyle birçok kez tedavi görmesi ve 15/12/2008 tarihinde de her iki kol bileğini keserek kendisine zarar vermesi nedeniyle halıfleks kaplı odalardan birisine konulması gerektiği ortada olan F.K.'nin tek kişilik odaya konulduğu, taşıdığı risk nedeniyle yaşamının korunması için kaldığı odanın gözlenmediği ve isteğiyle de olsa F.K.'ya çamaşır ipi verilmesinin basit bir muhakeme hatası veya ihmal olarak nitelendirilmeyeceği hususları nazara alınmamış ve değerlendirilmemiştir. Bu bakımdan ceza soruşturmasının etkili bir biçimde yürütüldüğünden bahsedilemez.

Kadir ÖZKAYA bu görüşe katılmamıştır.

78. Açıklanan gerekçelerle F.K.'nin ölümüyle ilgili etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi ve soruşturmanın makul sürede sonuçlandırılmaması

nedenleriyle Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği usul yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

79. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

80. Başvurucu, yalnızca ycniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

81. Başvurucunun kardeşi F.K.nın sağlığının korunması ve kendisine zarar vermemesi için öncelikler ve kaynaklar ölçüsünde gerekli önleyici tedbirlerin alınmaması, ölüm olayıyla ilgili olarak yürütülen ceza soruşturmasında etkili ve yeterli bir inceleme yapılmaması, soruşturmanın makul bir sürede sonuçlandırılmaması nedenleriyle yaşam hakkının maddi ve usul boyutlarının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

82. Başvuru konusu olay açısından etkili ve caydırıcı bir ceza soruşturması yürütülmemesinin yaşam hakkını ihlal ettiği gözetilerek 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması amacıyla kararın bir örneğinin Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

83. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ödenmesinc karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,**

2. Yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,**

B. 1. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi boyutunun **İHLAL EDİLDİĞİNE** Kadir ÖZKAYA'nın karşıoyu ve **OYÇOKLUĞUYLA,**

2. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun **İHLAL EDİLDİĞİNE** Kadir ÖZKAYA'nın karşıoyu ve **OYÇOKLUĞUYLA,**

C. Kararın bir örneğinin yaşam hakkının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Ferizli Cumhuriyet Başsavcılığına GÖNDERİLMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. 206,10 TL harçtan oluşan yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA ,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 26/12/2017 tarihinde karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Başvuru Numarası : 2014/5042

Karar Tarihi : 26/12/2017

KARŞI OY

Başvurucu, psikolojik sorunlarının bulunduğunu belirttiği kardeşinin tutuklu olarak ceza infaz kurumunda bulunması esnasında gerçekleşen ve ölümle neticelenen intihar görünümlü olayın idarenin kusuru neticesinde meydana geldiğini, zira daha önce bileklerini keserek intihara kalkışan ve bu yönüyle psikolojik desteğe ihtiyacı olduğu sabit olan kardeşinin, bu durumdaki kişilere özgü özel nitelikli halıfleks kaplı odaya alınmamasının yanında bir de kendisine çamaşır ipi satılmasıyla ölümüne neden olunduğunun açık olduğu, yani ölüm olayının meydana gelmesinde idarenin elemanlarının kusurunun varlığının tartışmasız olduğu, buna rağmen, olayda kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesinin ve bu karara yapılan itirazın reddedilmesinin, kardeşi (ölen kişi) F.K.'nin yaşam hakkını, kendisinin isc adil yargılanma ve etkili başvuru haklarını ihlal ettiğini ileri sürerek konuya ilişkin soruşturmanın yeniden açılması istemiyle bireysel başvuruda bulunmuş; Mahkememiz çoğunluğunca, F.K.'nin sağlığının korunması ve kendisine zarar vermemesi için öncelikler ve kaynaklar ölçüsünde gerekli önleyici tedbirlerin alınmaması, ölüm olayıyla ilgili olarak yürütülen ceza soruşturmasında etkili ve yeterli bir inceleme yapılmaması, soruşturmanın makul bir sürede sonuçlandırılmaması nedenleriyle yaşam hakkının maddi ve usul boyutlarının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Aşağıda belirtilen nedenlerle ihlal yönündeki çoğunluk görüşüne "soruşturmanın makul bir sürede sonuçlandırılmaması" dışındaki hususlar yönünden katılmıyorum.

OLAY VE OLGULAR

Dosyada mevcut bilgi ve belgelerin incelenmesinden aşağıdaki hususlar anlaşılmaktadır.

1- Kurumda, akıl hastalığı bulunan yada sürekli sorun çıkararak, kendisini sağa, sola ve duvarlara vurmak suretiyle vücuduna zarar verebilecek durumda bulunan, krize giren hükümlü ve tutukluların sakinleşinceye kadar veya bir sağlık kuruluşuna sevk edilinceye kadar tutulabildikleri halfleks kaplı iki adet oda bulunmaktadır.

2- Kurumda, psikolojik bozukluğu bulunan, odalara uyum sağlayamayan hükümlü ve tutukluların barındırılabilceği, aynı ortak koridora ve aynı havalandırmaya çıkılan ve "Tekli oda" olarak tabir edilen yan yana beş oda bulunmaktadır.

3- Hükümlü ve tutuklular bu odalara tedbir amacıyla o an kurumun en üst amirinin talimatıyla konulabilmektedir.

4- İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile oda değişiklikleri ya da bu odalara yerleştirmeler yapılabilmektedir.

5- Tutuklanıp kapalı ceza infaz kurumunda tutulmaya başlandığı 12/5/2008 tarihinden 15/12/2008 tarihine kadar intihar eğilimi göstermeyen F.K., 15/12/2008 tarihinde Kurumda bulunduğu esnada her iki bileğini kesmiştir.

6- Meydana gelen kesilerin derin olmayan 2-3 cm.'lik kesiler olduğu tespit edilmiştir.

7- Kurum revirinde yapılan ilk müdahale sonrasında acil yardım hastanesine sevk edilmiş, bu hastane tarafından düzenlenen 15/12/2008 tarihli adli raporda; sağ ve sol el bileklerde 2-3 cm cilt ve cilt altı doku kesilerinin mevcut olduğu, sağ el radial arter kesisi şüphesinin bulunduğu ve hayati tehlikesinin mevcut olmadığı belirtilmiştir.

8- F.K., acil yardım hastanesinden döndüğü gün (16/12/2008 tarihinde) derhal Kurum psikoloğu ile görüştürülmüştür. Aynı gün, kurum hekimince de, bileklerini keserek intihara teşebbüs ettiği düşüncesiyle Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesine yeniden sevkine karar verilmiştir.

9- Kurum Psikoloğuna, bileklerini ölmek amacıyla değil, uyuşturucu bağımlılığının meydana getirdiği sıkıntılardan kurtulup rahatlamak amacıyla kestiğini, girişiminin planlı olmadığını, ölmek istemediğini beyan etmiştir. Yapılan görüşme neticesinde Kurum Psikoloğu "intihar eğilimi olduğu yönünde izlenim edinmediğine" dair görüş vermiştir.

10- Yaptığı eylemi kendisini öldürmeye yönelik yapmadığını, ölmek istemediğini beyan eden F.K., daha önce de birkaç kez değişik amaçlarla kendisine jilet atmak suretiyle zarar vermiştir.

11- F.K. ile aynı koğuştaki kalan A.G., N.Y.H. ve S.E.'nin aynı gün (16/12/2008 tarihinde) Kuruma yazdıkları dilekçeler ile kendilerini tedirgin ettiği gerekçesiyle F.K.'nın koğuşlarından alınmasını talep etmişlerdir.

12- Bunun üzerine, Kurum psikoloğunun görüşü de dikkate alınarak F.K. aynı gün bulunduğu odadan alınıp F Blok 6 üst koğuşunda tek kişilik 8 numaralı odaya konulmuştur.

13- İlgili mevzuat hükmüne göre hükümlü ve tutuklular oda veya eklentilerinde, kantinden temin edilmek koşulu ile kişisel ve çevresel temizliklerini temin için idarece uygun görülen çamaşır ipini bulundurabilmektedirler.

14- Üzerinde ismi ve imzası bulunan 16.12.2008 tarihli ihtiyaç istem fişine göre F.K., on paket sigara, bir adet çakmak, çamaşır ipi, beş adet tıraş bıçağı, bir adet

sabun ile beş litre su talep etmiş; aynı tarihli kasa fişine göre talep edilen malzemeler kendisine temin edilip teslim edilmiştir.

15- Kurum yetkili ve görevlilerinin ifadelerine göre F.K.'nın tutukluluğu süresince her hangi bir intihar girişiminin olmamasının yanında, son olayında da intihar girişiminde bulunmadığını, ölmek istemediğini beyan etmesi ve kurum psikoloğunun da "intihar eğilimi olduğu yönünde izlenim edinmediğine" dair verdiği görüş de dikkate alınarak normal kantin ihtiyaç listesine istinaden mevzuata uygun kantin satışı yapılmıştır.

16- F.K. 17/12/2008 tarihinde saat 01.00 sularında her iki kolundan ve ayaklarından, ağzı çarşaf veya mendil parçasıyla enseye doğru bağlanmış bir hâldeyken çamaşır ipiyle kendisini pencere demirine asmış vaziyette bulunmuş, yapılan kontrolde teninin soğuk olduğu ve kalbinin atmadığı tespit edilmiştir.

17- Aynı gün saat 02.00 sıralarında Cumhuriyet Başsavcılığınca olayla ilgili derhâl soruşturma başlatılmış, olay yeri hemen incelenmiş ve akabinde ölü muayene işlemi yapılmıştır.

18- Ölü muayene işleminde hazır bulunan Doktor O.E., hyoid kemiği üzerinde muhtemel çökme ve kırktan, ipin temas ettiği bölgelerdeki çökmeden, telem izinin varlığından, sağ ve sol kol bilek bölgelerinin iç kısmındaki 5 cm uzunluğundaki kesiler ile bu kesiler üzerindeki dört adet cilt sütüründen (dikişler) söz etmiş; ölümün 2 ila 4 saat önce meydana geldiğini ifade etmiş ve kesin ölüm sebebinin tespiti için otopsi işlemi yapılması gerektiğini beyan etmiştir. Bunun üzerine Cumhuriyet savcısı, F.K.'nin cesedinin otopsi işlemi yapılmak üzere Adli Tıp Kurumuna gönderilmesine karar vermiştir.

19- Cumhuriyet Başsavcılığınca 18/12/2008 tarihinde infaz koruma memurlarının, 22/12/2008 tarihinde Kurum hekimi olarak görev yapan M.M.'nin ve F Blok 6. üst koğuşunda kalmakta olan T.K., K.K. ve E.Ç.'nin tanık sıfatıyla ifadelerini almıştır. 19/12/2008 tarihinde de kolluk görevlilerince, bilgi sahibi sıfatıyla, F.K. ile aynı koğuşta kalan A.İ.C.nin ifadesi alınmıştır. T.K., K.K. ve E.Ç., A.İ.C. ile benzer şekilde beyanda bulunmuştur.

20- Cumhuriyet savcısı 19/12/2008 tarihinde olay anına ilişkin kamera görüntülerini izlemiş ve buna ilişkin tutanak tutmuştur. Tutanağa göre F.K. 21.46'da bulunduğu odanın kapısını içeriden kapatmış; tutuklular/hükümlüler A.İ.C., T.K., K.K. ve E.Ç. 00.23'e kadar muhtelif zamanlarda F.K.nın kaldığı odanın penceresinden, T.K. ise 00.56'da F.K.nin odasının penceresinden içeriye bakmış; 01.00'de E.Ç. F.K.'nin odasının kapısını açmış, 01.02'de infaz koruma memurları R.T. ve C.G., F.K.'nin odasına girmiştir.

21- Cumhuriyet Başsavcılığınca, olaya ilişkin neredeyse tüm detaylar büyük bir titizlikle araştırılmış ve sonuçta 18/9/2013 tarihinde kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmiştir.

22- Kararda, şu gerekçelere dayanılmıştır:

- Ölüm ası sonucu meydana gelmiştir.
- Ası olayı dışında vücutta darp ve cebir izi bulunmamaktadır.
- Kamera görüntülerine göre F.K.nın odasına giren kimse yoktur.
- Videokasetlerdeki 3,5 dakikalık zaman aralığı kaset değişiminden

kaynaklanmaktadır.

- Bu kadar sıra süre içinde F.K.'nın odasına girilerek ölüm olayının meydana geldiği şekliyle eylemde bulunmak mümkün değildir.
- Çamaşır ipi satılması mevzuata uygundur.
- Koşuş arkadaşlarının kendi koşuşlarında istememeleri nedeniyle F.K. tek kişilik odaya alınmıştır.
- F.K.'nın başkaları tarafından öldürüldüğüne dair delil ve emare bulunmamaktadır.
- Ölüm olayının meydana gelmesinde Kurum'un 1. ve 2. müdürlerinin kusur ve ihmalleri bulunmamaktadır.

DEĞERLENDİRME

Bazı özel koşullarda, devletin, kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı yaşamını korumak amacıyla gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü de bulunmaktadır (*Sadık Koçak ve diğerleri*, B. No: 2013/841, 23/1/2014, § 74).

Ceza infaz kurumlarında ve devletin kontrolü altında bulunan diğer alanlarda gerçekleşen ölüm olayları için de geçerli olabilecek bu yükümlülüğün ortaya çıkması için yetkililerin kendi kontrolleri altındaki bir kişinin kendini öldürmesi konusunda gerçek bir risk olduğunu bilip bilmediklerini ya da bilmeleri gerekip gerekmediğini tespit etmek, böyle bir durum söz konusu ise bu riski ortadan kaldırmak için makul ölçüler çerçevesinde ve sahip oldukları yetkiler kapsamında kendilerinden beklenen her şeyi yapıp yapmadıklarını incelemek gerekmektedir. Ancak özellikle insan davranışının öngörülemezliği, öncelikler ve kaynaklar değerlendirilerek yapılacak işlemin veya yürütülecek faaliyetin tercihi dikkate alınarak pozitif yükümlülük yetkililer üzerine aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanmamalıdır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 53).

Tutuklanan veya hürriyeti bağlayıcı cezasının infazına başlanan kişilerin daha önce sahip oldukları pek çok özgürlükten mahrum kalmaları ve günlük yaşamlarında ciddi nitelikte bir değişim yaşamalarının doğal bir sonucu olarak psikolojik sağlıkları bozulabilmekte, dolayısıyla kırılgan ve korumasız bir konumda bulunan bu kişilerin intihar etme riski artabilmektedir. Bu nedenle yasal ve ikincil düzenlemelerin cezaevi yetkililerine bu kişiler hakkında daha duyarlı ve dikkatli olma görevi yüklemesi, tutuklu veya hükümlü kişilerin hayatlarının tehlikeye atılmasını önleyici tedbirler alınmasını sağlaması gerekmektedir. Bu amaçla öncelikle cezaevinde kalan kişilerin davranışlarının ve sağlık durumlarının takip edilmesi, gerektiğinde doktor muayenesine başvurulması, diğer yandan bu konuda meyli olduğu anlaşılanlar açısından kendileri için en uygun yerlerde kalmalarının temin edilmesi, intihar eylemlerinde kullanılacak kesici/delici eşyalara, kemer, çamaşır ipi veya ayakkabı bağcıkları gibi eşyalara el konması şeklinde bu tip risklerin azaltılmasına yönelik önlemlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Kaya ve diğerleri*, B. No: 2013/6979, 20/5/2015, § 73).

Bu bağlamda kişi özgürlüğüne aşırı bir sınırlama getirmeyecek ölçüde bir tutuklunun veya hükümlünün kendine zarar verme ihtimalini en aza indirecek tedbirlerin alınması yetkililerden beklenebilecektir. Bir hükümlü veya tutuklu açısından daha sıkı tedbirlerin gerekip gerekmediği ve bunların uygulanmasının makul olup olmadığı, başvuru konusu yapılan her bir somut olayın koşullarına göre değişecektir (*Mehmet Kaya ve diğerleri*, § 74).

Yaşam hakkı kapsamında devletin öncelikle yaşamı tehlikeye girebilecek kişilerin yaşamını korumak için yeterli yasal ve idari bir çerçeve oluşturması gerekmektedir. Aynı yükümlülük ceza infaz kurumlarında bulunan kişilerin yaşam ve

sağlıklarının korunması için de geçerlidir. Bu kapsamda ceza infaz kurumu yetkililerince yerine getirilecek kontrol ve denetim işlemleri ile bu konuda alınacak diğer tedbirlerin mevzuatta ayrıntılı olarak düzenlendiği daha önce Anayasa Mahkemesince zaten tespit edilmiştir (*Nejla Özer ve Müslim Özer*, B.No: 2013/3782,21/4/2016 §§ 74-89; *Hilmi Moray*, B.No: 2013/3053, 21/4/2016 §§ 25-36).

Somut olayda F.K., birkaç kez psikiyatri polikliniğinde muayene olmuş ve hastalığının tedavisi için kendisine çeşitli ilaçlar reçete edilmiş, akıl hastası olup olmadığının tespiti için yaklaşık iki ay Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde kalmış ve 15/12/2008 tarihinde de her iki kol bileğini kesmiş ise de; psikiyatri polikliniğindeki muayeneler sonrasında “psikotik özellikli duygu durum bozukluğu” tanısı konulup ilaçlar reçete edilmiş, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi tarafından düzenlenen 13/8/2008 tarihli raporda, yedi sekiz yıldır uyuşturucu ve uyarıcı haplar kullandığı, üç dört yıldır sokaklarda yaşadığı, kendi kendine konuşmak ve içine ilaç katıldığını söyleyerek yemek yememek gibi davranışlarının bulunduğu, bir süre Balıklı Rum Hastanesinde ve NP İstanbul Hastanesinde madde bağımlılığı ve psikotik bozukluk tanısıyla yatarak tedavi gördüğü ifade edilmiş; ceza sorumluluğunu etkileyecek nitelikte herhangi bir akıl hastalığı veya zayıflığının bulunmadığı belirtilmiş, 15/12/2008 tarihinde gerçekleştirdiği bilek kesme cümlenin ardından götürüldüğü kurum Psikoloğuna bileklerini ölmek amacıyla değil, uyuşturucu bağımlılığının meydana getirdiği sıkıntılardan kurtulup rahatlamak amacıyla kestğini, girişiminin planlı olmadığını, ölmek istemediğini beyan etmiştir. Yapılan görüşme neticesinde Kurum Psikoloğunca “intihar eğilimi olduğu yönünde izlenim edinilmediğine” dair görüş verilmiştir.

Bu koşullar altında, kanaatimce, F.K.’yı tek kişilik odaya koyup, talebi üzerine mevzuat gereğince kendisine çamaşır ipi veren Kurum yetkililerinin, ceza mahkemesinde yargılanmalarını gerektirecek muhakeme hatasını veya dikkatsizliği yani basit bir ihmali aşan bir ihmalleri bulunduğu; bir başka söyleyişle bu eylemleri nedeniyle F.K.’nin kendini öldürme riskini taşıdığını bilmeleri gerekliliğini ihlal ettikleri, dolayısıyla da, somut olayın koşullarında F.K.’nin sağlığının korunması ve kendisine zarar vermemesi açısından öncelikler ve kaynaklar ölçüsünde gerekli önleyici tedbirleri almadıkları sonucuna ulaşılamaz.

Öte yandan, başvurunun yakınının ölümü üzerine resen bir ceza soruşturması başlatılmıştır. Başvurucu soruşturma sürecine gerek dilekçe vermek suretiyle, gerekse kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz ederek katılmış, toplanmasını istediği delilleri bildirmiş ve soruşturmaya katılım konusunda herhangi bir engelle karşılaşmamıştır. Çoğunluk görüşüne dayalı kararda da yer verildiği üzere, Cumhuriyet Başsavcılığınca, olaya ilişkin neredeyse tüm detaylar büyük bir titizlikle araştırılmış, soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı ve nesnel bir analizi yapılmış ve kovuşturmaya yer olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla olayda ceza soruşturmasının etkili bir biçimde yürütülmediğinden de söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle Anayasa’nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiğine ilişkin çoğunluk görüşü ile yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine ilişkin çoğunluk görüşünün “etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi” nedenine dayalı kısmına katılmıyorum.

Üye
Kadir ÖZKAYA